

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DATABÁZE Z ČESKÝCH ČASOPISŮ

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO

LEDEN 2024

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Adaptační centrum Paměti národa : začleňování ukrajinských žáků a studentů do českého vzdělávacího systému má smysl / [Adaptation center of the Memory of Nations : the integration of Ukrainian pupils and students into the Czech educational system makes sense] / Dominika Kopčíková – cze

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky – ISSN 2336-3436 -- Roč. 10, č. 5 (2023), s. 10-12.

Článek představuje Adaptační centrum Paměti národa, které slouží pro žáky z Ukrajiny ve věku od 15 do 18 let. Adaptační centrum připravuje mládež na přijímací zkoušky na střední školy, nabízí jim kariérní poradenství, a také psychoterapii. V textu jsou prezentovány zkušenosti učitelky z Adaptačního centra za první rok jeho fungování.

adaptace ; integrace ; uprchlík ; odlišný mateřský jazyk ; středoškolské vzdělání ; přijímací zkouška ; profesní poradenství ; mládež ; psychika ; komunikace ; poradenství ; vzdělávání cizinců ; migrant ; sekundární vzdělávání ; Ukrajina ; Česko ; věk 15-18 ; Ukrajinci

<http://katalog.npmk.cz/documents/530963>

2.

Co dělají absolventi pedagogických oborů? : profesní mobilita učitelů a dalších pedagogických pracovníků = What do education graduates do? : professional mobility of teachers and other educational workers / Jan Koucký, Martin Zelenka -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogická orientace -- ISSN 1211-4669 -- Roč. 33, č. 1 (2023), s. 139-169.

<https://pages.pedf.cuni.cz/nedostatekucitelu/>

V první části analýzy nedostatku učitelů v českém školství se autoři zabývají otázkou, zda absolventi pedagogických oborů vysokých škol nastupují do povolání učitele či do příbuzných pedagogických povolání. Druhá část je věnována pedagogickému vzdělání na pracovním trhu (kde a jak dlouho působí absolventi pedagogických oborů během svého ekonomicky aktivního života). V závěrečné části je analyzována profesní mobilita absolventů, tedy v jaké míře, kdy a kam z pedagogických povolání odcházejí a také v jakém rozsahu, kdy a odkud do nich přicházejí. Pro analýzu byla využita data z mezinárodních (EU Labour Force Survey, EU Statistics on Income and Living Conditions, TALIS - The OECD Teaching and Learning International Survey) i národních

databází (šetření učitelů 2009 a 2021, šetření studentů vysokých škol 2009 a 2022, Absolvent 2018 a Výběrové šetření pracovních sil ČSÚ). Pro přehlednost jsou data uvedena také ve formě grafů.

absolvent vysoké školy ; pedagogická fakulta ; učitel ; trh práce ; zaměstnání ; profesní dráha ; profesní profil ; přechod ze školy do zaměstnání ; zaměstnanecká mobilita ; změna povolání ; mobilita učitelů ; statistická data ; analýza ; srovnávací analýza ; komparace ; nedostatek pracovních sil ; školství ; Česko ; země Evropské unie ; mezinárodní srovnávání ; 2004-2022

<http://katalog.npmk.cz/documents/531535>

3.

Formálne a neformálne vzdelávanie dospelých odsúdených : súčasný stav, funkcie a problémové miesta na Slovensku = Formal and non-formal education of adult convicts : current status, functions and problem areas in Slovakia / Dominika Temiaková, Silvia Lukáčová, Marek Lukáč -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Lifelong learning = Celoživotní vzdělávání -- ISSN 1804-526X -- Roč. 13, č. 1 (2023), s. 51-77.

Studie nabízí přehled o vzdělávání odsouzených na Slovensku a odpovídá na otázku, zda je vzdělávání vězňů orientováno na žádoucí osobnostní změny odsouzených, nebo spíše přináší výhody pro penitenciární systém. Uvedena jsou vybraná empirická zjištění, zejména poznatky o neformálním vzdělávání odsouzených žen a jejich motivaci ke vzdělávání. Studie také nabízí pohled učitelů odsouzených na vězeňský vzdělávací systém.

vězeň ; vězení ; vězeňská péče ; vzdělávací možnosti ; vzdělávání ; neformální vzdělávání ; žena ; motivace ; učitel ; postoj učitele ; názor ; rozvíjení schopností ; Slovensko ; penitenciární péče ; penitenciární pedagogika

<http://katalog.npmk.cz/documents/531338>

4.

Invenio : inovativní a zábavný způsob diagnostiky kognitivních schopností / [Invenio : an innovative and fun way how to diagnose cognitive abilities] / Michal Jabůrek, Šárka Portešová, Ondřej Straka, Petr Palíšek, Ivan Černický -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky – ISSN 2336-3436 -- Roč. 10, č. 5 (2023), s. 13-17.

<http://www.invenio.muni.cz>

Článek se věnuje zapojení digitální technologie do oblasti diagnostiky inteligence dětí. Zmiňuje výhody digitální podoby testů a představuje projekt Invenio, který vyvinuli odborníci Masarykovy univerzity v Brně. Diagnostický systém spojuje digitální technologie s herními prvky a je určen pro

žáky 1. až 6. tříd. V textu jsou uvedeny jednotlivé testy a jejich zaměření (vizuální představivost, logické myšlení, deduktivní usuzování, schopnost zapamatovat si nové informace).

inteligence ; diagnostický test ; informační technologie ; poznávací schopnost ; projekt ; měření inteligence ; test ; schopnost učení ; osobní předpoklady ; logické myšlení ; vizuální vnímání ; paměť ; učení ; Masarykova univerzita ; ročník 1.-6.

<http://katalog.npmk.cz/documents/530968>

5.

Jak efektivně naslouchat dětem. 1. díl / [**How to efficiently listen to children**] / Radka Schillerová – cze

In: Třídní učitel a vedení třídy -- ISSN 2570-8279 -- Roč. 2023, č. 3 (III.čtvrtletí) (2023), s. 29-31.

Autorka se v textu věnuje komunikačním strategiím mezi učitelem a žákem. Zamýšlí se, proč jsou pro učitele komunikační dovednosti důležité a v čem je nápomocné aktivní naslouchání. Uvádí příklady ze školního prostředí a praktické kroky aktivního naslouchání.

žák ; vztah učitel-žák ; dítě ; školní věk ; komunikace ; komunikační schopnost ; verbální komunikace ; interpersonální vztahy ; pedagogická komunikace ; výchovné působení

<http://katalog.npmk.cz/documents/531160>

6.

K vývoji akademické přípravy učitelů v českých zemích = Towards the development of academic teacher education in the Czech lands / Karel Rýdl, Miroslav Novotný -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogická orientace -- ISSN 1211-4669 -- Roč. 33, č. 1 (2023), s. 65-86.

Popsán je vývoj a proměny přípravy učitelů na výkon povolání v českých zemích od tereziánských reforem až do současnosti. Autoři se v textu zaměřují zejména na prvotní představy pregraduálního učitelského vzdělávání na konci 19. století (např. T. G. Masaryk, F. Drtina), dále na dvouleté akademie, Školy vysokých studií pedagogických v meziválečném období, vznik pedagogických fakult po 2. světové válce i pokusy o zvyšování vědecké kvality přípravy učitelů koncem 60 let. Analyzována je také provázanost akademické přípravy učitelů s tehdejšími politickým režimem i problémy s akademizací pregraduální přípravy učitelů po roce 1990.

vzdělávání učitelů ; pedagogická fakulta ; učitelský ústav ; vysokoškolské studium ; historické hledisko ; dějiny pedagogiky ; ideologie ; komunismus ; socialismus ; demokracie ; systém výchovy a vzdělávání ; školská reforma ; země Koruny české ; Československo ; Česko ; pregraduální příprava ; komunistický režim ; 18.-21. století

<http://katalog.npmk.cz/documents/531486>

7.

Mediální výchova je důležitá, shoduje se naprostá většina učitelů i ředitelů. Chybí ale jednotná koncepce a koordinace na úrovni školy, čas i kompetence pro výuku / [Media education is important, the vast majority of teachers and principals agree. But there is a lack of a unified concept and coordination at the school level, as well as time and competence for teaching] /

Táňa Abrhánová – cze

In: Třídní učitel a vedení třídy -- ISSN 2570-8279 -- Roč. 2023, č. 3 (III.čtvrtletí) (2023), s. 34-35.

<http://www.jsns.cz>

Článek přináší výsledky průzkumu stavu mediálního vzdělávání na českých školách. Ten realizovala organizace Člověk v tísni a STEM Ústav empirických výzkumů mezi přibližně 400 řediteli a 680 vyučujícími mediální výchovy na základních a středních školách v Česku. V závěru textu je doporučován audiovizuální portál jsns.cz, který poskytuje učitelům více než 80 lekcí k mediálnímu vzdělávání.

základní škola ; střední škola ; mediální výchova ; obsah výuky ; vzdělávání učitelů ; učitel ; rámcový vzdělávací program ; koncepce ; mediální gramotnost ; žák ; průzkum ; Člověk v tísni (společnost) ; Agentura STEM

<http://katalog.npmk.cz/documents/531207>

8.

Místo folkloru v literární výchově : na příkladu lidové písně = The role of folklore in teaching literature : the case of folk song / Petr Nejedlý -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 74, č. 1 (2023/2024), s. 22-29.

Autor se ve své studii zabývá pojetím folkloru v literární výchově, zejména problematickými způsoby jeho vyučování. Upozorňuje na trend zjednodušování výuky literatury, odlišné definice folklorní písně (jako anonymní, ústně šířené dílo, lidová moudrost atp.), které výuku rovněž znesnadňují. Autor uvádí příklady vybraných písní vhodných pro výuku.

čeština ; literatura ; literární výchova ; lidová píseň ; lidová kultura ; vyučovací předmět ; dílo ; výuka ; vzdělávání ; dějiny ; Česko ; literárněvědné rozbory

<http://katalog.npmk.cz/documents/531551>

9.

Povídejme si o lži, lhaní, fantazii a o tom, kde jsou hranice / [Let's talk about lie, lying, fantasy and where the boundaries are] / Alena Petriščová – cze

In: Třídní učitel a vedení třídy -- ISSN 2570-8279 -- Roč. 2023, č. 3 (III.čtvrtletí) (2023), s. 17-19.

Článek se věnuje dětské lži a v jakých situacích se k ní děti nejčastěji uchylují (únik do fantazie, obranná reakce, touha zalíbit se rodičům nebo jiné autoritě, strach před trestem). V textu jsou uvedeny příklady ze školní praxe a doporučení, jak by učitel měl na lež vhodně reagovat.

lhaní ; pedopsychologie ; žák ; učitel ; vztah učitel-žák ; dítě ; školní věk ; podvádění ; nesprávné chování ; výchovné působení ; postoj rodičů

<http://katalog.npmk.cz/documents/531077>

10.

Semilongitudinální výzkum změn v motivaci seniorů ke vzdělávání v rámci univerzit třetího věku = Semilongitudinal research on changes in seniors' motivation for education in the context of Third Age Universities / Jiří Škoda, Pavel Doulík, Sandra Kykalová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Lifelong learning = Celoživotní vzdělávání -- ISSN 1804-526X -- Roč. 13, č. 1 (2023), s. 31-50.

Porovnány jsou výsledky výzkumných šetření z let 2011 a 2021, která byla zaměřena na vzdělávání seniorů v rámci univerzity třetího věku (U3V) na Univerzitě J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. Zjišťována byla zejména motivace ke studiu, obsahové zaměření kurzů, preferované formy či metody vzdělávání. Z výsledků vyplynulo, že respondenti upřednostňují obsahově pestrou nabídku před úzkým zaměřením na jeden vědní obor a v U3V spatřují příležitost pro posílení svých kompetencí, uplatnění na trhu práce či lepší orientaci v současné společnosti. Účastníci stále více vnímají účast na kurzech U3V jako smysluplné využití volného času.

univerzita třetího věku ; senior ; odchod do důchodu ; motivace ; postoj ; zájem ; názor ; longitudinální výzkum ; srovnávací analýza ; komparace ; výsledek výzkumu ; forma výuky ; vyučovací metoda ; hodnocení výuky ; volný čas ; vzdělávání ; stáří ; Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem ; 2011 ; 2021

<http://katalog.npmk.cz/documents/531337>

11.

Slovní úlohy jako prostředek rozvoje jazykové gramotnosti = Math tasks wording as a means of developing language literacy / Gabriela Babušová, Klára Eliášková, Alena Kincllová, Martina Šmejkalová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 74, č. 1 (2023/2024), s. 1-10.

Článek představuje projekt, který momentálně probíhá na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a jehož předmětem je zvýšení úspěšnosti žáků při řešení matematických slovních úloh. Projekt klade důraz na posílení mezipředmětových vztahů matematiky a češtiny, jež má rozvíjet jak matematickou, tak i jazykovou a čtenářskou gramotnost. Do projektu se doposud zapojilo 37 učitelů z 25 škol.

čeština ; mezipředmětové vztahy ; jazyk ; čtenářská gramotnost ; jazyková dovednost ; matematika ; učitel ; výuka ; vzdělávání ; porozumění textu ; pilotní projekt ; Univerzita Karlova. ; Česko ; slovní úlohy ; čtení s porozuměním ; 2023-

<http://katalog.npmk.cz/documents/531550>

12.

Šikana ve škole : zasahuje i učitele / [Bullying in school : teachers' are affected as well] /
redakce časopisu Týdeník školství – cze

In: Týdeník školství -- ISSN 1210-8316 -- Roč. 31, č. 37-38 (2023), s. 13.

<https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Narodni-zprava-PISA-2022>

Článek se věnuje psychickému zdraví pedagogů a šikaně ve škole. Ta se nevyskytuje jen mezi žáky, ale může zasáhnout i učitele. V textu jsou uvedeny základní projevy šikany a i to, v jakém prostředí se šikaně nejlépe daří.

šikana ; nesprávné chování ; vztah učitel-žák ; školní prostředí ; agrese ; mravní rozvoj ; agresivita ; škola ; žák ; výchova

<http://katalog.npmk.cz/documents/531269>

13.

Užívání překladových technik v rámci semináře Rusko-česká překladová cvičení / [Use of translation techniques within the Russian-Czech translation exercise seminar] /
Tamara Russkina -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Nová čeština doma a ve světě -- ISSN 1805-367X -- Roč. 2023, č. 2 (2023), s. 35-41.

Autorka se v textu zabývá využitím výukového překladu a tlumočení k lepšímu osvojení výukové látky a jazykovědných dovedností studenta v cizím i mateřském jazyce. V úvodu zmiňuje některé přístupy k výuce cizího jazyka - gramaticko-překladový, přímý (tj. založený na intuitivnosti, bez studia formální gramatiky) či smíšený - a následně se věnuje struktuře semináře Rusko-česká překladová cvičení, jenž byl veden od roku 2017 do roku 2021 na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy.

čeština ; jazyk ; lingvistika ; cizí jazyk ; překlad ; tlumočení ; výuka ; ruština ; jazyková dovednost ; jazykové vzdělávání ; cvičení ; seminář ; gramatika ; metodika ; Filozofická fakulta Univerzity Karlovy ; Praha (Česko) ; jazyková akvizice ; 2017-2021

<http://katalog.npmk.cz/documents/531132>

14.

Zaměstnavatelé častokrát preferují profesní dovednosti : jak ale s kartami zamíchá umělá inteligence? / [Employers often prefer professional skills : but how will artificial intelligence stir things up?] / Petr Husník – cze

In: Učitelské noviny : týdeník pro učitele a přátele školy -- ISSN 0139-5718 [CZ] -- Roč. 126, č. 45 (2023), s. 4-6.

Článek se zabývá tématem profesních dovedností či kompetencí, jež po potenciálních zaměstnancích požadují zaměstnavatelé, a prodloužením povinné školní docházky o dva roky, která by žákům mj. měla dát více času pro výběr budoucího povolání. Podle autora článku jsou však současné výzkumy na toto téma nedostatečné, neboť nezohledňují rozvoj umělé inteligence a její dopad na pracovní trh.

školství ; systém výchovy a vzdělávání ; umělá inteligence ; trh práce ; dovednost ; kompetence ; působení ; zaměstnanec ; zaměstnavatel ; střední škola ; základní škola ; povinná školní docházka ; digitalizace ; Česko

<http://katalog.npmk.cz/documents/531295>

15.

Závislost na pornografii / [Addiction to pornography] / Lukas Blinka -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Psychologie dnes -- ISSN 1212-9607 -- Roč. 29, č. 9 (září) (2023), s. 34-37.

Závislost na pornografii podle Mezinárodní klasifikace nemocí spadá pod diagnózu kompulzivní porucha sexuálního chování. Projevuje se jako dlouhodobě snížená schopnost kontrolovat svoji konzumaci pornografie či dalších sexuálních impulzů a nutkání, přičemž se tyto aktivity stávají dominantní v životě jedince. Daná závislost následně způsobuje řadu problémů v oblasti sociálního, duševního a fyzického zdraví. Autor článku popisuje výsledky ze studií věnovaných sexuálnímu chování na internetu z let 2017 a 2022 v českém prostředí. V závěru shrnuje možnosti léčby.

odchylka v chování ; závislost ; sexuální chování ; zdraví ; duševní zdraví ; interpersonální vztahy ; internet ; výsledek výzkumu ; působení ; terapie ; Česko ; pornografie ; obsedantně kompulzivní porucha ; 2017 ; 2022

<http://katalog.npmk.cz/documents/531470>